

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

19.1 Το παρελθόν

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Α.1

Ο δοκιμιογράφος αντικρούει την επιχειρηματολογία πάνω στην οποία βασίζεται η αμφισβήτηση του παρελθόντος. Ισχυρίζεται αρχικά πως η άρνηση των κανόνων του παρελθόντος δεν είναι δείγμα ελευθερίας αλλά ασυδοσίας, έπειτα πως η απόρριψη των δοκιμασμένων αξιών του οδηγεί στον αμοραλισμό και τέλος πως η ισοπέδωση όλων των προηγούμενων κατακτήσεων του πολιτισμού, που έως εκείνη τη στιγμή λειτουργούσαν ως πηγή έμπνευσης, ακυρώνει κάθε δυνατότητα προόδου. (63 λέξεις)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Α.2

[α] Λάθος. Ο συγγραφέας θεωρεί βαριά την ευθύνη προστασίας του παρελθόντος που πρέπει ένας ιστορικό λαός να αναδεχθεί [«Εδώ και η ευθύνη ... πιο βαριά, πιο επίμονα (§10)].

[β] Λάθος. Το παρελθόν δεν εμπνέει μόνο εκείνους που δεν αντιστέκονται στη μάζα [«-αν είμαστε από εκείνους ... να ορθωθούν εναντίον του ρεύματος» (§2)].

[γ] Σωστό.

[δ] Λάθος. Διαχρονικά οι νέοι ασκούν κριτική στο παρελθόν [«Απλούστατα, ασκούσαν ... και δημιουργικά αντίκρου του. (§8)].

[ε] Λάθος. Ο συγγραφέας χαρακτηρίζει αρνητικά τη νέα γενιά της εποχής του [«Η γενιά που ανεβαίνει τώρα ... και όχι φραστικά ριζοσπαστική» (§4)].

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Α.3

Ο ισχυρισμός (προβάλλεται ως συμπέρασμα) τον οποίο επιχειρεί να αποδείξει ο συγγραφέας στην §5 είναι πως το παρελθόν αμφισβητείται («Το παρελθόν, ως αυθεντία, ως πηγή κανόνων βίου, υποφέρει από δεινή αμφισβήτηση»). Για να υποστηρίξει τον ισχυρισμό του καταφεύγει στην παράθεση δυο εμπειρικών δεδομένων, πως αμφισβητούνται οι καθιερωμένοι θεσμοί («Θεσμοί που δοκιμαστήκαν ... κάθε μέρα γίνεται και πιο σκιάδης») αλλά και ο τρόπος ζωής του παρελθόντος («Ο τρόπος ζωής ... από την πρακτική της εποχής μας»). Το επιχείρημα επομένως ακολουθεί επαγωγική συλλογιστική πορεία. Συγκεκριμένα, ξεκινά από δύο ειδικές προτάσεις που αποδεικνύουν την αμφισβήτηση του παρελθόντος (διάβρωση θεσμών &

αναίρεση του τρόπου ζωής) και καταλήγει στο γενικό συμπέρασμα πως το παρελθόν συνολικά αμφισβητείται.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Α.4

Τρία παραδείγματα της προσπάθειας πρόκλησης αισθητικής απόλαυσης στο κείμενο είναι:

1. Καθημερινό λεξιλόγιο: π.χ. «αυτό το παρελθόν που έχει σοδιαστεί...», «Η οικογένεια, που ήταν το ζεστό θολάμι...».
2. Βραχυπερίοδος λόγος: π.χ. «Το παρελθόν της απομένει για τον εσωτερικό μας κόσμο βουβό», «Η απόκριση έχει μίαν εγωιστική αφέλεια μοναδική».
3. Ρητορικά ερωτήματα: π.χ. «Τι συμβαίνει λοιπόν;», «Με τι προζύμι θα πλαστεί η νέα αυτή, η πολυθρύλητη ζωή;».

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Β.1

«εύγλωττα» = σαφώς.

«κάλλους» = ομορφιάς.

«σκιώδης» = αδύναμη.

«αναιρούνται» = ακυρώνονται.

«κίβδηλο» = ψεύτικο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Β.2

Οι ερωτηματικές προτάσεις του προλόγου (§1) είναι ρητορικές με λειτουργία κυρίως οργανωτική (εξασφάλιση της ομαλής μετάβασης στο κύριο μέρος μέσα από τη δημιουργία του κειμενικού σχήματος «ερώτηση-απάντηση») και κατευθυντική (ένταξη του αναγνώστη στον προβληματισμό που θα αναπτυχθεί στο κείμενο, το πρόβλημα του παρελθόντος). Οι ερωτηματικές προτάσεις του epilόγου (§10) είναι επίσης ρητορικές με κατευθυντική λειτουργία, τον προβληματισμό και την ενεργοποίηση των αναγνωστών σχετικά με την ευθύνη των Ελλήνων απέναντι στο παρελθόν τους. Και στις δύο περιπτώσεις οι ερωτηματικές προτάσεις έχουν και αισθητική λειτουργία, τη δημιουργία συνομιλιακού τόνου και υφολογικής ποικιλίας στο κείμενο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Β.3

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το α' ρηματικό πρόσωπο στην §2 του κειμένου (π.χ. «Επισκεπτόμαστε», «φεύγουμε», «γνωρίζουμε») για να αναδείξει την καθολική αδιαφορία

των Ελλήνων απέναντι στα έργα του παρελθόντος (του ίδιου συμπεριλαμβανομένου). Με τον τρόπο αυτό αυξάνει την αποδεκτότητα της άποψής του και προσδίδει αμεσότητα στο ύφος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Β.4

Η παύλα στην §2 του κειμένου («-αν είμαστε από εκείνους...») λειτουργεί παρενθετικά, προσθέτει δηλαδή ένα σχόλιο με το οποίο ο συγγραφέας εξηγεί πως αναφέρεται αποκλειστικά σε όσους αμφισβητούν την παράδοση γιατί παρασύρονται από τη μάζα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Β.5

Τρία παραδείγματα μεταφορικού λόγου στο κείμενο είναι: [α] «η φωνή του (παρελθόντος) ακούγεται πιο ασθενική» (μεταφορά), [β] «Η καλοσύνη, λοιπόν, και η εντιμότητα δε δικαιούνται να συμπαρακαθήσουν στην τράπεζα της αλήθειας» (προσωποποίηση) και [γ] «Οι αποκρίσεις που ερμηνεύουν το τρομερό αυτό φαινόμενο είναι ποικίλες» (μετωνυμία). Η χρήση του μεταφορικού λόγου υπηρετεί τον στόχο του δοκιμιακού λόγου να προσφέρει αισθητική απόλαυση στον αναγνώστη.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Γ.1

Ο συγγραφέας περιλαμβάνει στο κείμενό του και τις απόψεις των αρνητών του παρελθόντος (βλ. §6 & §7), ώστε να τις αντικρούσει ως αβάσιμες (βλ. §6 και §8 & §9) και να αυξήσει έτσι την πειστικότητα του δικού του ισχυρισμού πως το έθνος μας οφείλει να προστατέψει το παρελθόν του.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Γ.2 (διαγραμματική ανάπτυξη)

Τίτλος: Το παρελθόν

§1 (πρόλογος): [α] Σύνδεση με την επικαιρότητα & Επιβεβαίωση δεδομένου: συνοπτική παρουσίαση του δοκιμίου του Κ.Ε. Τσιρόπουλου. [β] Ισχυρισμός: Η στάση των σημερινών νέων έχει σημαντικά μεταβληθεί.

§2 (κύριο μέρος – περιγραφή): [α] (αντίλογος) Έλλειψη επικοινωνίας με την παράδοση (άγνοια, αμφισβήτηση των συμβόλων της, παρανόηση και νόθα πολιτικοποίηση των αξιών του παρελθόντος) – [β] (λόγος) Γόνιμος διάλογος με την παράδοση (μελέτη και ουσιαστική γνώση του παρελθόντος, πηγή έμπνευσης για τη σύγχρονη δημιουργία, ενσωμάτωση στον σύγχρονο τρόπο ζωής).

§3 (κύριο μέρος – εξήγηση): [α] (για την έλλειψη επικοινωνίας) Φύση των νέων. [β] (για τον γόνιμο διάλογο) Κατανόηση του αδιεξόδου της άκριτης αμφισβήτησης.

§4 (επίλογος): [α] Συμπέρασμα: Είναι έμφυτη ορμή των νέων η αμφισβήτηση της παράδοσης.
[β] Πρόταση για ανάληψη δράσης: Για να είναι γόνιμη η αμφισβήτηση απαιτείται η γνώση και η κριτική στάση απέναντί της.